

2018. С. 146-150. URL : <https://sites.google.com/view/professional-education-kaf/diyalnist-kafe-dri/naukova-diyalnist-i-vseukrainska-naukovo-praktichna-konferentsiya> (дата звернення: 18.08.2019).
2. Дягло Н. В. Вікі-технології у сучасній освіті. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2009. № 2. С. 30-31.
3. Живюк І. А. Використання соціального сервісу Вікі у сучасній освіті. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 4. URL : <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10zhivme.pdf> (дата звернення: 18.08.2019).
4. Киньябулатов А. У. Энциклопедистика: прошлое и настоящее. *Вестник ВЭГУ*. Серия: Научная жизнь. 2007. № 31/32. С. 218–224.
5. Оспенникова Е. В., Шураков С. А. Предметные электронные энциклопедии как жанр учебно–методического обеспечения учебного процесса. *Информатизация сельской школы*. Анапа; Москва, 2004. С. 244–250.
6. Пелешчишин А. М., Пероганич Ю. Й. Формування суспільного авторитету ВНЗ через онлайн-енциклопедію Вікіпедія. *Комп'ютерні науки та інформаційні технології*. Львів, 2009. С. 180-187.
7. Стеценко Г. В. Педагогічний потенціал вікі-енциклопедії та її використання в навчально-виховному процесі. *Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту імені В. Гнатюка*. Серія : Педагогіка. Тернопіль, 2008. № 7. С. 53-57.
9. Черниш Н. І. Українська енциклопедична справа: історія розвитку, теоретичні засади підготовки видань. Львів, 1998. 92 с.

REFERENSES

- 1.. Hrytsenko A.P. Formuvannya mediagrashtvitelnosti otchestva vobyami "Wikipedii" in the minds of a New Ukrainian School Formuvannyh huge culture in a new Ukrainian school: traditional and international practice. 2018.S. 146-150. URL: <https://sites.google.com/view/professional-education-kaf/diyalist-kafedriy/naukov-adiyalist-i-allukrainian/nauka-practical-conference> (last date: 08/18/2019).
2. Dyaglo N.V. Viki-tehnologi u SучСасСнС,С освС освС освС освС освРєР освРєР освРєР .Рє. Computer at school and SIM. 2009. No. 2. P. 30-31.
3. Zhivuyuk I. A. Victory of the social service Viki u suchasniy blessing. Theory and the methodology of managing sanctification. 2010. No 4. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10zhivme.pdf> (date of death: August 18, 2019).
4. Kinyabulatov A. U. Encyclopedia: past and present. Herald of the VEGU. Series: Scientific Life. 2007. No. 31/32. S. 218–224.
5. Ospennikova E. V., Shurakov S. A. Subject electronic encyclopedias as a genre of educational and methodological support for the educational process. Informatization of a rural school. Anapa; Moscow, 2004.S. 244–250.
6. Peleshchishin A. M., Peroganich Yu. Y. Formuvannogo suspension authority VNZ through online encyclopedia Вікіпедія. Computer science and information technology. Lviv, 2009.S. 180 187.
7. Stetsenko G.V. Pedagogical potential of secondary and secondary education in primary-vikhovy process. Scientific notes of the Ternopil state ped un-tu imeni V. Gnatyuk. Seriya: Pedagogy. Ternopil, 2008. No. 7. P. 53-57.
9. Chernish N. I. Ukrainian right-hand side: history of development, theoretical ambush of preparation of vidan. Lviv, 1998.292 s.

УДК 377.35

Луценко Світлана,
кандидат наук з державного управління, доцент,
КЗ Сумський ОШПО,
м.Суми, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНО–ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню компетентісно - орієнтованої освіти під час підготовки та підвищення кваліфікації педагогів. Особлива увага звернена на інноваційні підходи застосування засад компетентісно – орієнтованої освіти.

Ключові слова: компетентісно – орієнтована освіта, інноваційність, професійна компетентність педагогів.

Луценко С.М. Инновационные подходы к подготовке и повышению квалификации на основах компетентно – ориентированного образования. Статья посвящена исследованию компетентно - ориентированного образования при подготовке и повышении квалификации педагогов. Особое внимание обращено на инновационные подходы применения основ компетентно - ориентированного образования.

Ключевые слова: компетентностно - ориентированное образование, инновационность, профессиональная компетентность педагогов.

Lutsenko SM Innovative approaches to training and advanced training based on competently oriented education. The article is devoted to research of approaches of competently - oriented education in preparation and professional development of teachers. Particular attention is paid to innovative approaches to applying the principles of competently oriented education.

Key words: competence - oriented education, innovation, professional competence of teachers.

Оновлення суспільства, а тим паче його радикальна зміна, суперечливий, складний і тривалий процес, пов'язаний із пошуком нових шляхів, засобів здійснення перетворень у всіх сферах життєдіяльності людей. Якість модернізаційних змін в освіті, підвищення ефективності навчання, виховання і розвитку школярів, ріст професійної майстерності педагога та творчого потенціалу педагогічного колективу залежить насамперед від рівня компетентності, креативності, творчої активності педагогів та керівників закладів освіти.

А тому особливої ваги набуває сьогодні проблема науково-методичного забезпечення становлення і професійного розвитку особистості сучасного педагога.

Освіта України інтенсивно реформується, однак концепція реформ поки що не має надійної основи, методи здійснення реформ є дискусійними і тому реформування освіти відбувається в епоху ризиків, в тому числі освітянських. Зазначені зміни реалізуються в умовах: інтернаціоналізації та посилення відкритості зовнішньоекономічної й суспільної діяльності (підвищення транскордонної мобільності освітніх послуг, фінансових потоків, інформації та людей); поліпшення соціально-економічного стану країни (що потребує забезпечення економіки країни кваліфікованими професіоналами нової якості); демографічної кризи тощо. Тому демократизація укладу життя суспільства вимагає перегляду традиційних підходів до управління навчальним закладом, тобто ставить нові вимоги до підготовки та підвищення кваліфікації педагогів та керівників закладів освіти.

За останнє десятиліття помітно зросла зацікавленість учених, педагогів-практиків у вивченні проблеми компетентності педагогів та керівників закладів освіти, що говорить про важливість і соціальну значущість проблеми. Аналіз науково - педагогічної літератури свідчить про різні авторські визначення поняття «компетентність» та «управлінська компетентність» й застосування наукових підходів до тлумачення їх суті через різноманітні концепти або окремі педагогічні, управлінські й філософські категорії, такі, як обсяг повноважень посадової особи, педагогічний такт, характерні риси особистості, знання, досвід у тій чи іншій галузі науки, обізнаність, авторитетність, креативність тощо. У зв'язку з багатогранністю й багатоаспектністю діяльності педагога, визначення цих понять буде або дуже загальним, або дуже заплутаним. Однак при визначенні поняття «компетентність» доречно використовувати однорідні категорії, що характеризують особистість, і розглядати їх у взаємозв'язку, що буде його доповнювати і конкретизувати.

Професійна компетентність розглядається науковцями як сукупність професійних властивостей (Л. Анциферова); як ступінь сформованості суспільно-практичного досвіду суб'єкта (Ю. Ємельянов); як професійна самоосвіта (А. Маркова); як стійка здатність до діяльності зі «знанням справи» (В. Огарьов); як здатність до актуального виконання діяльності (М. Чошанов). Науковий аналіз проблеми професійної компетентності вчителя дозволяє представити її як багатоаспектну. Зазначимо, що дослідники уявляють професійну компетентність вчителя: як високий рівень володіння знаннями, вміннями й навичками (В. Безрукова, О. Дубасенюк, О. Шахматова та ін.); як реалізацію потреб фахівця, як вирішення завдань професійної діяльності (С. Дружилов, С. Каплун, І. Климкович, С. Молчанов, В. Ягупов та ін.); як особистісну характеристику, властивість особистості, особистісне новоутворення (Л. Анциферова, Д. Завалишина, Є. Рибалко, О. Сімен-Сіверська, Н. Яковлева та ін.); як психічний стан особистості (А. Маркова, Н. Яковлева та ін.).

Суспільство XXI століття характеризується як інформаційне суспільство, в якому кожний громадянин повинен уміти працювати з інформацією, приймати рішення та розв'язувати професійні завдання. Важлива роль у цьому відводиться вчителю, викладачу.

Задоволення потреб суспільства вимагає від сучасного вчителя високої культури, глибокої моральності, сформованої системи цінностей і переконань, громадянської позиції, зацікавленості педагога в розвитку творчого потенціалу своїх учнів, здатності до інноваційної діяльності, самовдосконалення, професійної активності і т. ін. У зв'язку з цим одним із основних завдань вищої педагогічної школи, поряд із формуванням гармонійно розвиненої особистості, постало завдання формування професійно компетентного педагога.

Багато вчених, практиків, дослідників при визначенні цього поняття застосовували різноманітні його концепти, такі, як права, коло питань, якість управлінської діяльності (авторитетність), обсяг функціональних повноважень, фаховість як професійно-особистісну якість педагога та керівника закладу освіти. Однак більшість досліджень підтверджує той факт, що категорія «управлінська компетентність» визначається наявним рівнем професійної освіти, досвідом, індивідуально-психологічними особливостями (темперамент, характер, соціально-психологічні, професійно-ділові, адміністративно-організаторські, вольові якості), мотивацією професійної діяльності й безперервної освіти, самовдосконаленням і рефлексією, рівнем творчого потенціалу.

Під поняттям компетентнісний підхід розуміється спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу є формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості.

У критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти компетентність визначається як «загальна здатність, що базується на знаннях, уміннях, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню». Тут же підкреслюється, що освітня діяльність у кінцевому результаті повинна не просто дати людині суму знань, умінь, чи навичок, а сформувати рівень компетентностей, тобто є націленою на формування творчої особистості.

Притримуючись компетентнісного підходу можна стверджувати, що вмєє вчитися той учень, який: усвідомлює мету освітньої діяльності; мотивований до ефективної освітньої діяльності; вмєє організувати свою освітню діяльність; вмєє відібрати потрібні знання; працює за обґрунтованим планом, який веде до поставленої мети; вмєє здійснювати моніторинг і самоконтроль освітньої діяльності; усвідомлює свою освітню діяльність і прагне до її вдосконалення.

Відбір та індикатори розвитку компетентностей підпорядковані певним закономірностям, їх визначають з врахуванням наступних умов: формування компетентностей є результатом взаємодії багатьох різноманітних чинників; сучасне життя вимагає від людини набуття певного набору, комплексу компетентностей, які називають ключовими; вибір ключових компетентностей має відбуватися на фундаментальному рівні з врахуванням світоглядних ідей суспільства й індивідуума та їх взаємодії; має враховуватися вплив культурного й інших контекстів того чи іншого суспільства; на відбір та ідентифікацію компетентностей впливають суб'єктивні чинники, пов'язані із самою особою: вік, стать, соціальний статус тощо; визначення та відбір ключових компетенцій потребує широкого обговорення серед фахівців та представників різних соціальних груп.

Ключовими компетентностями для спільноти Європейською довідковою рамковою структурою, ухваленою Європейським Парламентом та Європейською Радою у 2006 році визначено: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; математична компетентність та базові компетентності в галузі науки та техніки; цифрова обчислювальна компетентність; уміння вчитися; соціальна, міжособистісна і громадянська компетентність; ініціативність та підприємливість; культурна освіченість та виразність. Одночасно у "Спільних Європейських принципах щодо вчительських компетентностей і кваліфікацій" визначено основні підходи та принципи до класифікації компетентностей педагогів на європейському рівні.

Значення компетентностей педагогів щодо співробітництва і взаємодії в педагогічній освіті постійно зростає через застосування методів роботи в команді, розширення співробітництва з громадою тощо. Особлива увага привертається до ключових компетентностей педагогів щодо мобільності, управління, ініціативності, підприємливості, громадянської відповідальності. Компетентність мобільності розглядається як підтримка європейських і міжнародних контактів всіх учасників педагогічного процесу; стимуляція їх обмінів; вивчення і використання європейських мов; розуміння різних європейських культур.

Серед компетентностей визначають універсальні компетентності - ті, що застосовують в універсальних сферах. До цих сфер належать: комунікація (знання іноземних мов, комунікабельність тощо), співпраця з іншими (індивідуальна культура, вміння вести переговори тощо), організація роботи (самостійність у діяльності, вміння знайти мотивацію тощо), використання обладнання на робочому місці (володіння інформаційно-комунікаційними технологіями тощо) й сфера аналітики. Педагогів та керівників навчальних закладів характеризують посадові компетентності, серед яких виділено чотири сфери: знання чинного законодавства, бізнесові вміння, технічні вміння та зацікавленість.

Сучасна українська дослідниця Ю. А. Білова пов'язує підприємницьку компетентність із спроможністю володіти засобами, що дають особі можливість ефективно організувати особисту та колективну підприємницьку діяльність. За Біловою Ю. А., наявність підприємницької компетентності дає змогу педагогу знаходити та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів у процесі виробництва, створювати і впроваджувати в життя суспільства інновації, йти на певний ризик, необхідний для виконання поставленої мети. Успіх підприємницької діяльності пов'язаний із самоорганізованістю, діловими та особистісними якостями керівника. Важливими є лідерські якості, уміння розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення в умовах невизначеності, працювати у команді, стимулювати й мотивувати зусилля учасників педагогічного процесу, створювати організаційні структури. Особистісний компонент підприємницької компетентності представлений сукупністю професійно-ділових, адміністративно-організаторських, соціально-психологічних та моральних якостей особистості.

Сучасному педагогу доводиться працювати в період оновлення функціональних обов'язків та видів освітньої діяльності, що пов'язано з конкретно-історичними умовами розвитку країни, розширення сфери знань та умінь в галузі менеджменту освіти, переходом від знаннєвої до компетентно – орієнтованої освіти та іншими об'єктивними обставинами. Обов'язок керівника - створити у закладі освіти такі умови, в яких би кожен учасник освітнього процесу міг би самореалізуватися.

Інститути післядипломної освіти покликані підвищувати кваліфікацію педагогічних працівників. У Сумському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти розроблена система формування та розвитку компетентностей педагогів та керівників закладів загальної середньої освіти, де пріоритетним напрямом якої є запровадження інноваційних технологій як під час курсової підготовки, так і в міжкурсовий період. Особлива увага звертається саме на розвиток компетентно – орієнтованої освіти. Так в СОШПО ведеться підготовка менеджерів освіти за магістерською програмою спеціальності «Управління навчальними закладами», а підвищення кваліфікації педагогів реалізується через систематичну роботу кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту. Науково- педагогічними працівниками розроблені спецкурси «Сучасні технології в умовах НУШ», «Технології розвитку критичного мислення учнів», «Компетентнісно – орієнтована освіта як інструмент формування конкурентоспроможного випускника закладу освіти» тощо. В міжкурсовий

період особлива увага звертається на новітні технології, що сприяють розвитку професійних компетентностей педагогів. Фахівцями інституту пропонуються різні форми самоосвіти та підвищення кваліфікації: майстер-класи, тренінги, семінари, вебінари, круглі столи тощо.

Застосування сучасного комплексу знань і умінь педагогічної теорії, здійснення інноваційної діяльності стає основою оновлення освітнього процесу, реформування освітньої галузі й підвищення статусу самого педагога. До умов, які зможуть підвищити результативність діяльності педагогів відносять: запровадження державно-громадської моделі управління; модернізація функцій освітньої діяльності педагога; здійснення стратегічного управління закладом освіти, що зможе забезпечити його конкурентноспроможний розвиток у майбутньому.

Таким чином, очікуваними результатами педагогічної діяльності при здійсненні освітнього процесу є: забезпечення саморозвитку у педагогів та учнів, уміння бути самокритичними і готовими до змін; усвідомлення значення своєї ролі керівника й організатора, формування почуття впевненості в собі; визначення життєвого середовища, в якому в учнів формується готовність вчитися, творчо працювати, орієнтуватися в ситуаціях, людях і обставинах; поява прагнення до чесної конкурентності; формування вміння приймати педагогів і учнів такими, якими вони є.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корольок С. В. Управлінська культура керівника школи / С. В. Корольок // Постметодика, 2003. – № 5-6. – С. 85-88.
2. Луценко С.М. Формування компетентного керівника навчального закладу в умовах післядипломної освіти / С.М.Луценко // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Інноваційна діяльність та дослідно – експериментальна робота в сучасній освіті» 27 жовтня 2016 року, м.Чернівці – Електронний ресурс - Режим доступу: <http://ippobuk.cv.ua/index.php/2012-12-11-20-55-13>
3. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О.І. Мармаза. - Х. : Видавнича Група "Основа", 2004. - 240 с.
4. Мельник В. К.Підвищення управлінської кваліфікації керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В. К. Мельник. – К.,2003. – 220 с.
5. Мельниченко В. Нові підходи до управління навчальним процесом у ПТНЗ / В. Мельниченко // Професійно-технічна освіта. - 2004. - № 2. - С. 20-21.
6. Про концептуальні засади реформування системи освіти України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/08/17/mon.pdf>
7. European Commission. Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications. – Brussels : European Commission, 2005. – Режим доступу: [http:// europa. eu.int/comm/education/policies/2010/doc/](http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/)

REFERENSES

1. Korolyuk S.V. Uprillinska culture of the school curry / S.V. Korolyuk // Postmethodics, 2003. - No. 5-6. - S. 85-88.
2. Lutsenko S.M. Form of competent core curriculum vitae in the minds of public diplomacy / S.M. Access mode: <http://ippobuk.cv.ua/index.php/2012-12-11-20-55-13>
3. Marmaza O.I. Innovatsiyni pidhodi up to governing the main mortgage / O.I. Marmaz. - X.: Vidavnicha of the Group "Basis", 2004. - 240 p.
4. Miller V.K. Pidvishchennya kompanif kvalifikatsii kerivnika zagalno osvinnogo nachalnogo tabla in the system of postgraduate pedagogical education: dis. ... cand. ped Sciences: 13.00.01 / V.K. Melnik. - K., 2003. -- 220 s.
5. Melnichenko V. New approaches to managing the initial process at the PTNZ / V. Melnichenko // Professional and technical education. - 2004. - No. 2. - S. 20-21.
6. About the conceptual ambush of reforming the system of living in Ukraine [Electronic resource] - Access mode: <http://mon.gov.ua/News%202016/08/17/mon.pdf>
7. European Commission. Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications. - Brussels: European Commission, 2005. - Access mode: [http:// europa. eu.int/comm/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf](http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf).

УДК: 37.091.33: 94

Драновська Світлана,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри соціально-гуманітарної освіти,
КЗ Сумський ОППО,
м.Суми, Україна

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ЗАСОБАМИ ОНЛАЙН СЕРВІСІВ НАВЧАННЯ

У статті розглядається питання формування критичного мислення учнів на уроках історії засобами онлайн сервісів навчання. Онлайн навчання є необхідною складовою отримання ґрунтовних знань серед здобувачів освіти. Така форма дозволяє бути активним учасником освітнього процесу, залучатися до цікавих